

ЗА СУМЕСНУЮ ДРУЖНУЮ РАБОТУ
(3 Доклада на сходзе Мінскага партыйнага, камсамольскага і прафесіянальнага актыву)

Партыйнаму, камсамольскаму і прафесіянальнаму актыву ста-
ліцы Савецкай Беларусі перадаю ад імя саюза савецкіх пісьмен-
нікаў гарачае таварыскае прывітанне.

Таварышы, мы ўжо не раз сустракаліся, гаварылі пра сваё
жыццё, пра шляхі нашага росту і барацьбы. Мы чыталі вам свае
творы. Але сённяшні сход мае асабліва важнае палітычнае і
культурнае значэнне.

Мы былі ўдзельнікамі пісьменніцкага Усесаюзнага з'езда,
з'езда, які з'яўляецца падзеяй сусветнага значэння, і радасна
пра гэта гаворым таму, што з'езд адбыўся і мог адбыцца толькі
ў Савецкім Саюзе, толькі дзякуючы мудраму кіраўніцтву Камуніс-
тычнай партыі.

Усесаюзны з'езд пісьменнікаў адкрыў новы гістарычны
этап у барацьбе за новую культуру сацыялізма. І гэтая новая
культура сацыялізма загаварыла магутным голасам у дакладзе
Аляксея Максімавіча Горкага, у дакладах пра літаратуру братніх
рэспублік, загаварыла магутнай сілай інтэрнацыянальнага
адзінства, сілай пралетарскай дружбы народаў на славу партыі
большавікоў.

✓
Пісьменнікі прыйшлі на свой выдатны з'езд з вялікімі
творчымі поспехамі, маналітна спаянымі аднымі задачамі, адной
імклівасцю. Гэтае адзінства мэты, глыбока і кроўна ўсвядомленае
пісьменнікамі ўсіх народаў Савецкага Саюза, падкрэслівае велі-
зарнае значэнне з'езда, як дэманстрацыі адданасці шырокіх
мас савецкай інтэлігенцыі ідэям сацыялізма, як яркі паказ
перамог генеральнай лініі партыі.

На з'ездзе прысутнічалі прадстаўнікі звыш дзасцідзсяці
нацыянальнасцей СССР. Доклады рэспублік, выступленні мастакоў

слова тых нацыянальнасцей, якія да Кастрычніка не мелі сваёй пісьменнасці, выступленні беларусаў, у якіх пісьменнасць фармальна лічылася, ^{і дзе} ~~на~~ насельніцтва ~~мала~~ раней было нагалоўна няграматычным, адкрылі шырокую панараму росквіту нацыянальных культур.

Беларуская савецкая літаратура прыйшла на Усесаюзны з'езд як перадавы атрад літаратуры народаў СССР. Усесаюзная мастацкая літаратура ўся развіваецца пад знакам далейшага ўздыму. Гэта падкрэслівае сілу перамог ленінскай нацыянальнай палітыкі.

Усесаюзны з'езд пісьменнікаў паказаў, якія багатствы і слаўныя перспектывы адкрываюцца перад мастаком слова, творцам вялікага вобраза будаўнікоў новага ладу жыцця. Новых людзей, герояў, адданных справе сацыялізма, у Савецкім Саюзе мільёны. Гэта тыя людзі, якія чакаюць мастака, гэта тыя вобразы, якія вялікім талентам мастака павінны быць адлюстраваны ў мастацкай творчасці.

Новых герояў не знаходзіць і не можа знайсці буржуазная літаратура Захаду і Усходу. Зладзеі, жулікі, авантурысты розных адценняў--вось асартымент "гераічных" фігур буржуазіі сучаснай эпохі.

Лепшыя прадстаўнікі зарубажных пісьменнікаў, якія прыехалі ў Савецкі Саюз, з вялікай трыбуны гістарычнага нашага з'езда з хваляваннем ад радасці і захвалення магутным сацыялістычным ростам краіны заяўлялі, што толькі краіна Саветаў стварыла ўсе ўмовы для развіцця творчых сіл чалавека, для прагрэсу навукі і тэхнікі, літаратуры і мастацтва.

Наша партыя дала пісьменніку абсалютна ўсе правы і не дае пісьменніку толькі аднаго права--права дрэмна пісаць.

Пад знакам барацьбы за якасць мастацкай літаратуры, на аснове лініі сацыялістычнага рэалізму мы павінны даваць творы розных па мастацкіх сродках, але аднолькавыя па сваёй класавай накіраванасці.

На з'ездзе, як ніколі, пісьменнік адчуваў тую агромністую адказнасць, якая ўскладаецца на літаратуру, якая ўскладаецца на яго творчасць.

Для таго, каб выхоўваць, мабілізоўваць пачуцці чалавека, для таго, каб твор быў яшчэ больш вострай зброяй нашай партыі, для гэтага трэба пісьменніку быць чалавекам вялікай культуры, быць узброеным філасофіяй марксізма-ленінізма, арганічна быць звязаным з жыццём сваёй краіны.

Літаратура Савецкай Беларусі прыйшла на з'езд з не-малым творчым здабыткам.

Што Беларусь атрымала ў літаратурную спадчыну? Вельмі небагата. Яе ўздым, рост і росквіт адбываецца выключна ў савецкі час.

Літаратура Савецкай Беларусі--гэта новыя кнігі Купалы, Коласа, гэтых буйных майстроў слова, якія дзейна ўключыліся ў барацьбу за сацыялістычнае будаўніцтва.

Літаратура Савецкай Беларусі--гэта раманы, аповесці, паэмы і вершы Лынькова, Галавача і Чарота, Крапівы і Бядулі, Броўкі, Хведаровіча, Глебкі і Чорнага, Гурскага, Мікуліча, Куляшова і цэлага рад~~у~~ іншых таварышаў.

Літаратура Савецкай Беларусі--гэта вялікі і дружны калектыў, ён народжаны ў агні пралетарскай рэвалюцыі, ён народжаны ў барацьбе рабочага класа за будаўніцтва сацыялізма. Маналітнасць імкненняў, дружба і кансалідацыя дасягнуты дзякуючы ўпартай рабоце пісьменнікаў-камуністаў і беспартыйных на літаратурным фронце, якія сваім ідэйным ростам заваявалі права

быць у першых радах.

Таварышы, кажучы па шчырасці, раней пісьменнік любой нацыянальнай рэспублікі выступаў з прамовамі чыста "этнаграфічна-іфармацыйнага" характару. Тэзіс выступлення ў асноўным быў наступны: "ведаеце, да Кастрычніка наша краіна была забітай, цёмнай, прыгнечанай, а цяпер, дзякуючы Кастрычніцкай рэвалюцыі, атрымала поўнае права развівацца і вось мы прыйшлі з дасягненнямі". Такія агульныя выступленні, хоць па сваёй сутнасці глыбока правільныя, але на сходах, дзе абмяркоўваюцца творчыя праблемы, яны малакаштоўныя і нецікавыя. Але гэта факт хваробы росту. Мы гэта перараслі і сіла наша ў тым, што нашы таварышы дзейна ўключыліся ў вырашэнне новых праблем савецкай літаратуры.

Выступленні беларускіх дэлегатаў на з'ездзе, на заводах і фабрыках, у зялёным тэатры, дзе прысутнічала звыш дваццаці тысяч рабочых горада Масквы, нашы сустрэчы з членамі Палітбюро ЦК ВКП/б/, з Максімам Горкім, з адказнымі работнікамі "Правды", -- усё гэта сведчыць аб вялікім прызнанні беларускай савецкай літаратуры.

Да нашага з'езда была прыкавана ўвага шырокіх народных мас. Выступленні на з'ездзе рабочых буйных заводаў і фабрык Масквы, рабочых метро, чыгункі, чырвонаармейцаў, піянераў сведчаць пра вялікую любоў да літаратуры і пра новую вышэйшую ступень культурнага росту шматмільённага народа Савецкага Саюза.

Рост культуры шырокіх мас бяспрэчны. Гэта відаць па колькасці прачытаных кніг у нашых бібліятэках; гэта відаць у нашых тэатрах, калі на добры спектакль цяжка купіць білет; гэта відаць у нашых перапоўненых кінотэатрах; гэта відаць па сетцы нашых школ і па характару клубнай работы.

На буйнейшых прадпрыемствах у нас ёсць літаратурныя гурткі. Па шчырасці сказаць, гурткі нашы працуюць яшчэ вельмі і вельмі дрэнна. Ім не дапамагаюць так, як гэта трэба. Нам неабходна ў БССР мець на бліжэйшы час куды большы лік пісьменнікаў, чым тыя сто членаў нашага саюза. І таму аддаць увагу на выхаванне маладых кадраў—адна з асноўных задач усяе нашае работы. Галоўным чынам, мы павінны падкрэсліць, што работу літгурткаў, як быццам недаацэньваюць нашы парткомы і фабкомы на прадпрыемствах. Часам работа літаратурных гурткаў не ўключаецца ў агульны план работы завода. Літгуртку няма тае ўвагі, якая аддаецца любой іншай грамадскай арганізацыі на прадпрыемстве. А мы павінны дамагацца таго, каб старшыня фабкома, адчытваючыся перад рабочымі за работу мопраўскай ячэйкі, за работу Асцвіяхіма, у такой жа ступені адчытваўся і адказваў за работу літаратурнага гуртка.

Калі мы добра арганізуем працу, мы будзем мець у нашай літаратуры новае папаўненне таленавітых літаратараў з гушчы рабочага класа.

Мы ў Савецкай Беларусі за гады пралетарскай рэвалюцыі дасягнулі такіх заваяў, якія нельга і параўнаць з тым, што было.

Беларускія нацдэмы былі на ўсіх участках нашага жыцця. Яны ўсюды імкнуліся падрываць фундамент сацыялістычнага будаўніцтва. Шкодзілі яны і на фронце літаратуры і мовы. Пад кіраўніцтвам нашай партыі мы з усёй рашучасцю змагаліся з беларускай контррэвалюцыяй і ў гэтай барацьбе нашы кадры ідэйна акрэплі.

У мінулым годзе спецыяльнай пастановай СНК у Савецкай Беларусі ўведзены новы правапіс. Гэта вялікі паказальнік нашага росту, нашай крэпасці. Новы правапіс з'яўляецца дэманстрацыяй таго, што мы ствараем сваю культуру пад сцягам пралетарскага інтэрнацыялізму, гэта з'яўляецца паказальнікам таго, што мы пад кіраўніцтвам партыі будзем новую беларускую савецкую культуру.

Некаторыя недаацэньваюць гэтага сур'ёзнага факта і не хочуць працаваць над аўладаннем новага правапісу, хоць ён і вельмі нескладаны. Часта ў нас пішуць зусім непісьменна. Мы з'яўляемся перадавымі людзьмі, а вось пішам непісьменна, гаворым непісьменна, не сочым за сваёй мовай. Калі гаворыш на рускай мове, то трэба гаварыць граматына па-руску, а калі гаворыш на беларускай мове, то трэба гаварыць правільна па-беларуску. Гэтае патрабаванне зусім законна пастаўлена перад намі і ўсе мы павінны змагацца за культуру і далейшае ўдасканаленне мовы.

Мы, пісьменнікі, ведаем, якая адказнасць ускладзена на нас. Гарачай народнай любоўю, глыбокай пашанай і выключнай класіфікацыяй атулены песняры народаў савецкай зямлі. Гэтую любоў яны заваявалі таму, што мастацкая літаратура ўжо з'яўляецца вялікім аружжам у руках камуністычнай партыі і рабочага класа, таму, што мастацкая літаратура ўжо многім узбагаціла культурнае жыццё працоўных. Але які яшчэ складаны, адказны і пачэсны шлях ляжыць перад савецкімі пісьменнікамі! Колькі яшчэ новых вялікіх твораў чакае наша краіна ад сваіх пісьменнікаў! І яна, наша сацыялістычная краіна, робіць выключна ўсё, каб забяспечыць далейшы буйны рост мастацтва. ~~"Не было і няма ў свеце дзяржавы, — горда заявіў на в'ядзе А. М. Горкі, — дзе навука і літаратура карысталіся б такой таварнскай дапамогай,~~

~~такімі клопатамі аб павышэнні прафесіянальнай кваліфікацыі
рабочнікаў мастацтва і навукі.~~

"За работу, таварышы! -- такі заклік кінуў Максім Горкі пісь-
~~меннікам~~ ~~у~~ ~~своём~~ ~~творчестві~~ ~~за~~ ~~работу~~!"

У кожнага пісьменніка з "езд нарадзіў новую хвалю крытыч-
ных думак і прагнасць узяць новыя бар"еры, імкненне яшчэ блі-
жэй стаць да перамог эпохі.

Гэта была атмасфера, якая немінуха народзіць новыя справы,
новыя творы.

Аднак, каб творчыя стымулы, народжаныя з "ездам, ператварыць
у рэальную дзею, каб падтрымаць і безупынна развіваць хвалю
творчай актыўнасці, каб яшчэ больш узяць пачуццё адказнасці
за работу пісьменніка, каб выхоўваць новыя кадры літаратуры,
патрэбна вялікая калектыўная праца пісьменніцкай арганізацыі.

Работу ССПБ трэба наладзіць так, каб штодзённая сістэматыч-
на дапамагаць пісьменніку пашыраць сваю культуру, заваўёваць
вышні навукі і тэхнікі, узбройвацца філасофіяй марксізма-
ленінізма, ^{бліжэй} ~~пільней~~ стаць да жыцця.

Без цеснай і непаруўнай сувязі пісьменнікаў з народамі
нашай краіны, з яго жыццём і барацьбой, няма і не можа быць
руху літаратуры наперад.

Сярод працоўных мас пісьменнік набывае істотнае веданне
жыцця, велізарны вопыт, які неабходны яму, як выхаваўцу людзей
нашага часу ў духу камунізма. Памножаны на філасофскую сталасць
мыслі і веданне гісторыі чалавечай культуры, гэты вопыт
арганічнай сувязі з масамі становіцца той скарбніцай, з якой
пісьменнік бярэ ідэі і вобразы і сілай свайго таленту стварае
мастацкія помнікі нашай вялікай эпосе.

1934

Вялікі
актыўны
праца

С